

Пахомов І.В. Програма тренінгу «Формування моральних цінностей здобувачів професійної освіти: цінність, ціннісний вибір, щастя». *Психопедагогіка і життя: науково-популярний щорічник* / Редакційна колегія: Рибалка В. В. (гол. ред.), Панок В. Г., Корнієнко І. О., Романовська Д. Д. № 3, 2022 рік. Київ: УНМЦППСР НАПН України, БІНПО ЗВО «УМО» НАПН України, 2025. С. 55-104.

ПРОГРАМА ТРЕНІНГУ «ФОРМУВАННЯ МОРАЛЬНИХ ЦІННОСТЕЙ ЗДОБУВАЧІВ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ: ЦІННІСТЬ, ЦІННІСНИЙ ВИБІР, ЖИТТЯ, ЩАСТЯ»

ПЕРЕДМОВА

Актуальність програми та її методологічні засади

Програма розроблена на засадах екзистенційної психології та притчатерапії, кількість прихильників практичного застосування яких останніми роками в Україні значно зросло. Це пояснюється, передусім, їх результативністю, завдяки якому за відносно короткий термін відбуваються позитивні зміни у поведінці людини.

Участь у Програмі слугує ефективним інструментом корекції порушень ціннісно-сислової сфери людини. Учасники замислюються над своїми життєвими цінностями, набувають знань та вмінь щодо планування шляхів їх досягнення.

Екзистенційний підхід вимагає від фахівців зваженого та уважного ставлення до формуванні системи цінностей особистості. Безперечно, визнання ефективності загальнолюдських цінностей є необхідною умовою впровадження Програми.

Цільова група

Програма призначена для роботи з особами різного віку та статі, які здобувають професійну (професійно-технічну) освіту і прагнуть навчитися керувати своїми емоціями та діями, приймати рішення, визначати мету і планувати позитивні зміни у своєму житті.

Мета і завдання

Мета тренінгової програми – усвідомлення учасниками системи власних життєвих цінностей, навичок конструктивного та позитивного мислення, саморегуляції, рефлексії, цілепокладання і планування, а також сприяння позитивним змінам у поведінці.

Завдання:

- сформуванню усвідомлення власної системи життєвих цінностей;
- сформуванню розуміння власної відповідальності за керування своїм життям;

- сформуванати усвідомлення цінностей як рушійної сили людини;
- сприяти розумінню власної відповідальності за свої цінності;
- сформуванати розуміння процесу формування просоціальних цінностей і їх впливу на життя людини;
- надати інформацію щодо основних гуманістичних цінностей;
- сприяти розумінню учасниками важливості правильної постановки цілей та визначення шляхів їх досягнення, планування змін у своєму житті.

Позитивна динаміка всіх учасників групи визначається шляхом постійного спостереження за їх поведінкою та реакцією на навчальний матеріал, а також аналізу заповнення ними оцінювальних форм.

Опис структури Програми

Навчально-методичний комплект Програми складається з методичного посібника для ведучого.

Матеріали Програми подано у вигляді серії з 12 послідовних занять.

Кожне заняття триває дві академічні години (90 хв.) і складається з трьох частин:

- 1) вступна частина: привітання учасників Програми, повторення матеріалу попереднього заняття, роз'яснення незрозумілого;
- 2) основна частина: огляд поточного заняття, представлення нового теоретичного матеріалу, інтерактивні вправи;
- 3) підсумок заняття: підбиття підсумків, оцінювання кожним учасником своєї роботи, матеріалу Програми і роботи ведучого.

ЗМІСТ Зміст Програми

- Заняття 1. Цінності
- Заняття 2. Ціннісний вибір
- Заняття 3. Життя
- Заняття 4. Щастя
- Заняття 5. Сім'я
- Заняття 6. Свобода
- Заняття 7. Любов
- Заняття 8. Дружба
- Заняття 9. Праця
- Заняття 10. Час
- Заняття 11. Самовдосконалення
- Заняття 12. Підсумкове

Форми роботи

Основна форма проведення заняття – тренінг, що дозволяє учасникам обмінюватися інформацією з іншими у групі, вчитися висловлювати свою думку, розвивати та відпрацьовувати на практиці необхідні навички. У процесі тренінгу інформація засвоюється швидше, тому що учасники мають змогу обговорити те, що є незрозумілим, поставити питання й одразу

застосувати отримані знання на практиці, формуючи таким чином відповідні поведінкові навички.

Групова робота в межах тренінгу реалізується у різних формах, що охоплюють інформаційні повідомлення та презентації ведучого, пошук творчих ідей за допомогою «мозкового штурму», бесіди та обговорення, роботу в групах, рольові ігри. Також можливе застосування інших форм роботи, що дають учасникам можливість закріпити здобуті теоретичні знання на практиці. Вибір форми залежить від особливостей конкретної групи та можливостей ведучих.

Організаційні засади реалізації Програми

Загальні положення:

- До моменту входження учасників у Програму бажано провести індивідуальну роботу з ними з метою ознайомлення зі змістом, метою Програми та очікуваним результатом, а також графіком відвідування занять.

- Необхідно врахувати, що впродовж проходження Програми деякі учасники матимуть потребу у додатковій увазі з боку спеціалістів, тому необхідно забезпечити їх своєчасну підтримку та надавати кваліфіковану допомогу (наприклад, забезпечення психологічною підтримкою).

- Упродовж проведення Програми бажано підтримувати зв'язок зі спеціалістами, залученими до співпраці (психологами, соціальними працівниками), для відстеження змін у поведінці учасників.

- Надалі, з метою закріплення позитивних результатів та відстеження ефективності Програми, бажано проводити періодичні зустрічі з учасниками та працівниками, залученими до роботи з ними (наприклад, після проходження програми через 3 та 6 місяців).

Розмір групи

Оптимальний розмір групи – 6-8 осіб.

Періодичність зустрічей

Рекомендована періодичність занять – не рідше одного разу на тиждень.

Ведучий

Позитивно впливає на динаміку групи та розгляд тем Програми наявність ведучого, який є особою, що сприятиме формування у учасників позитивної моделі цінностей.

Основні вимоги до ведучого:

- базова психологічна чи педагогічна освіта;
- ознайомлення з основами екзистенційного підходу, оволодіння матеріалами тренінгової програми;
- володіння знаннями, вміннями та навичками тренінгової роботи з аудиторією;
- дотримання вимог етичного кодексу психолога, зокрема збереження конфіденційності інформації, отриманої від учасника.

Вимоги до приміщення

Проведення Програми передбачає певні вимоги до навчального приміщення та його технічного забезпечення, а саме:

- площа аудиторії має відповідати чисельності групи;
- стільці для учасників та ведучого мають бути розташовані по колу, за межами якого мають розміщуватися столи для роботи груп;
- місця учасників повинні бути мобільними, столи та стільці – доступними для переміщення;
- має бути наявна дошка для розміщення блокнота фліпчарт;
- необхідна проєкційна техніка (ноутбук і проєктор) та екран;

ЗАНЯТТЯ 1. ЦІННОСТІ

Ціль заняття: сформувати розуміння значущості цінностей для людини.

Завдання:

- ознайомити учасників з основними цінностями, необхідними для успішного керування життям;
- визначити власні сильні та слабкі сторони й усвідомити важливість використання своїх ресурсів для формування позитивних цінностей;
- сприяти позитивній мотивації учасників на подальше проходження Програми.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
1.1	Вступна частина	Повідомлення ведучого. Огляд програми та заняття	5 хв.
1.2	Знайомство	Вправа «Моє ім'я»	5 хв.
1.3	Правила роботи	Ознайомлення з правилами, прийняття	5 хв.

	групи	правил	
1.4	Очікування від програми	Вправа «Я очікую...»	5 хв.
1.5	Основна частина	Вправи «Цінності», «Сильні та слабкі сторони», «Хто Я», аналіз притчі	60 хв.
1.6	Підбиття підсумків заняття	Підсумовування, заповнення оцінювальної анкети	10 хв.

План-конспект заняття

1.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд Програми та заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників із структурою Програми та умовами участі в ній, представити тему першого заняття.

Хід проведення:

Ведучий представляється та вітає учасників групи.

Далі ведучий коротко проводять огляд Програми, оголошуючи її цілі та завдання, а також зазначаючи назви занять та їхню структуру:

«Напевно, ви не один раз чули вираз: «Життєві цінності».

Як ви вважаєте, про що він?

На вашу думку, про що ми з вами будемо говорити на наших зустрічах?

Чи буває так у вашому житті, коли вам хочеться жити правильно, але виходить по іншому? А буває так: ви знаєте, що вам необхідно робити, і в той же час – не робите цього? А хотілося б вам будувати власне життя на міцному фундаменті – на загальнолюдських цінностях? Так? Але одного бажання недостатньо: необхідно не тільки знати та розуміти їх, але й підпорядковувати їм власні потреби та можливості, передбачати наслідки власних дій на декілька кроків вперед, як у грі в шахи. Та, окрім того, розуміти й інших людей, оскільки вони є частиною нашого життя. На наших зустрічах ми будемо пізнавати не тільки гуманістичні цінності, але й себе, приймати рішення та вчитися, як успішно керувати своїм життям на їх основі».

Далі ведучий ознайомлює учасників із темою першого заняття, його ціллю, основними поняттями, коротко коментують план проведення:

«На сьогоднішньому занятті, назва якого «Цінності» ми з вами розглянемо, що це – «життєві цінності» та що є основою ефективного

керування власним життям. Визначимо сильні та слабкі сторони особистості і поміркуємо про те, як вони впливають на життя людини».

УВАГА!

До уваги ведучого!

На цьому етапі ведучому доречно похвалити учасників за те, що вони приєдналися до Програми, наголосити, чому участь у ній є надзвичайно важливою. Ведучий може прокоментувати, що наразі учасники можуть відчувати певну скутість і це нормальне явище, проте зовсім скоро вони зможуть познайомитися та крок за кроком почнуть пересвідчуватися, що брати участь у заняттях корисно і цікаво, та зможуть почувати себе вільніше.

1.2. Знайомство (5 хв.)

Вправа «Моє ім'я» (5 хв.)

Ціль: познайомити учасників один з одним, створити атмосферу доброзичливості.

Необхідні матеріали: м'яч, маркери, бейджі.

Хід проведення:

Учасники стають у коло, тримаючи перед собою витягнуті руки. Ведучий називає своє ім'я та кидає м'яч одному з учасників, при цьому опускає свої руки. Вправа триває доти, поки всі учасники опустять свої руки та представляться. Ведучий роздає всім учасникам бейджі, маркери та просить написати на них своє ім'я.

УВАГА!

До уваги ведучого!

Необхідно пояснити учасникам, що ім'я необхідно написати маркером великими літерами, розбірливо, потім необхідний час, щоб напис висох, після чого аркуш з іменем можна закладати у бейджі. В іншому випадку напис розмажеться, а робота – зіпсується.

1.3. Правила роботи групи (5 хв.)

ПРАВИЛА

НАШОЇ ГРУПИ Ознайомлення з правилами, прийняття правил (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників із правилами роботи, формувати навички самодисципліни, створити умови для ефективного проходження програми.

Необхідні матеріали: кулькові ручки для всіх учасників, аркуш блокнота для фліпчарту.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників та наголошує, що результат Програми тісно пов'язаний з відвідуванням ними занять, а досягнення кожного залежать від рівня власної вмотивованості до участі та рівня активності. Також результат Програми і загалом атмосфера занять залежатимуть від того, чи поважатимуть учасники один одного та чи виконуватимуть базові правила взаємодії у групі, які слід запам'ятати.

Далі ведучий презентує основні правила роботи в групі, записані заздалегідь на аркуші блокнота для фліпчарту/слайді:

Приходити вчасно/дотримуватися регламенту. Завчасно повідомляти про власні труднощі, які заважають участі у роботі групи у певні дні (потреба пропустити заняття, піти або прийти раніше або пізніше призначеного часу). У такому випадку питання про подальшу участь у роботі вирішуватимуть ведучі. Щоб проходження програми було корисним, важливо не пропускати і не запізнюватись на заняття.

Брати активну участь. Орієнтувати себе на те, щоб проявляти активність, беручи участь в усіх вправах та активностях, що виникають під час роботи групи. Мати право висловлювати власну думку стосовно будь-якого питання.

Говорити по черзі, не перебиваючи. Намагатись слухати того, хто говорить, не перебивати. Поважати один одного.

Дотримуватися конфіденційності. Не розголошувати інформацію особистого характеру. Інформація, що обговорюється в групі і стосується «особистих» життєвих історій кожного учасника, не виноситься за межі групи.

Бути позитивними та конструктивними. Не критикувати думки інших. Висловлюватись лише від власного імені і про те, що відчувається, переживається, відбувається тут і зараз.

Бути щирими. Кожен учасник намагається висловлювати свої думки відверто та чесно, при цьому міру довірливості/відкритості він встановлює сам.

Відповідальність. Брати на себе відповідальність за свою поведінку в групі.

До уваги ведучого!

На аркуші фліпчарту/слайді варто зафіксувати лише назви правил, пояснення до них надаються ведучими усно, окрім того вони представлені у робочому зошиті.

Ведучий повідомляє, що перш ніж починати проходження Програми, необхідно прийняти і підписати згоду про допустимі норми поведінки в групі.

Ведучий уточнює, чи всім все зрозуміло і чи має хтось запитання, після цього учасники підписують правила, якщо погоджуються з ними. Ведучий інформує учасників, що ці правила можна доповнити, якщо є якісь варіанти, які не були названі, але учасники хотіли б додати їх до цієї згоди. Якщо таких правил нема, то ведучі повідомляють, що цей список можна буде доповнити під час роботи групи.

1.4. Очікування від Програми (5 хв.)

Вправа «Я очікую...» (5 хв.)

Ціль: дати можливість учасникам визначити очікування від проходження Програми.

Необхідні матеріали: кулькові ручки, ножиці, клей.

Хід проведення:

Ведучий просять учасників відкрити обрати те, що вони хочуть отримати від участі у Програмі з огляду на її мету та завдання, які вже були озвучені ведучими. Обраних позицій має бути до шести.

Ведучий пропонує виконати вправу самостійно і після цього презентувати свої напрацювання.

УВАГА!

До уваги ведучого!

Після закінчення проходження Програми ведучий ще раз з учасниками повернувся до обговорення цієї вправи, щоб учасники змогли визначити, якою мірою участь у Програмі відповідала їхнім очікуванням.

1.5. Основна частина (60 хв.)

Вправа «Цінності» (25 хв.)

Ціль: ознайомити учасників з основними цінностями, необхідними для успішного керування своїм життям, та визначити необхідність використання здобутих знань на практиці.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Для того щоб ми могли самостійно керувати нашим життям, нам необхідно спочатку розібратися в його правилах, пізнати свої можливості, визначити ресурси та способи їх дотримання. Чим більше та краще ми розуміємо ці правила, тим краще ми можемо керувати своїм життям. У той же час, ми можемо керувати своїм життям інтуїтивно, але з цим пов'язано багато ризиків. Сьогодні ми з вами переконаємося у цьому.»

Для того, щоб нам було легше розуміти та уявляти, про що ми говоримо, я пропоную порівняти процес «керування життям» із процесом

«керуванням автомобілем». Отже, керування життям = керування автомобілем.

Що необхідно людині, щоб успішно керувати автомобілем? [ведучий вислуховує відповіді та узагальнює].

Для того, щоб керувати автомобілем, треба знати правила дорожнього руху».

Ведучий озвучує умови завдання:

«Ваші життєві цінності необхідно проранжувати: найголовніша для Вас цінність отримує номер «1», менш важлива – номер «2» ...».

На виконання цього завдання у вас є 5 хвилин».

Учасники самостійно ранжують цінності, після чого ведучий ініціює обговорення:

«Зачитаймо, які ж цінності є більш важливі, а які – менш важливі».

Учасники презентують напрацювання: хтось із групи починає, а інші доповнюють. Ведучий акцентує увагу учасників, що цінності утворили сходинки, і тепер чітко видно, що кожна сходинка наближає нас до нормального життя.

До уваги ведучого!

Учасникам може бути складно розпочати ранжувати цінності, тому ведучий має підказати або направити учасників: найбільш важливими для християнина є цінності, які є метою життя (щастя, здоров'я, родина). Також важливими є цінності, які дозволяють досягти цієї мети (мир, робота, здоровий спосіб життя).

Питання для обговорення:

- Для чого необхідно оволодівати знаннями про цінності?

Після завершення часу, призначеного для роботи в групах, ведучий ініціює презентацію напрацювань за таким алгоритмом: групи по черзі презентують по одному пункту, після кожної презентації ведучі запитують в інших груп, чи є доповнення.

Ведучий звертається до учасників:

«Послідовність досягнення цінностей така ж сама, як і у навчанні керування автомобілем. Чого б ми не навчалися, нам завжди необхідно вивчити:

- будову;
- правила;
- спробувати застосувати отримані знання на практиці під наглядом інструктора;
- самостійно братися за безпечне керування.

Уявімо, що буде з водієм, який не знає правил дорожнього руху? Або не знає, що машині взимку необхідно міняти колеса? (він може потрапити в аварію).

Чи можна відремонтувати автомобіль після аварії?»

Ведучий приймає відповіді учасників.

УВАГА!

До уваги ведучого!

Учасники можуть пропонувати різні варіанти відповідей:

- Автомобіль може не підлягати ремонту;
- Звісно, все можна відремонтувати;
- Йому взагалі нічого не буде, можливо, маленька подряпина;
- Все залежить від марки автомобіля...

Ведучий резюмує сказане:

«Звісно, залежно від марки автомобіля або ступеня аварії можуть бути різні наслідки для автомобіля та його водія. Все можна відремонтувати, а якщо не підлягає ремонту – купити новий автомобіль. І це правда.

Але життя – це не автомобіль, ми не можемо його замінити, але в наших силах подбати про те, яким чином відремонтувати його, якщо певна «аварія» вже сталася, а також уникати їх (аварій).

Знання про цінності життя допоможуть нам уникати неприємних ситуацій. Знання про себе, свої емоції, реакції, можливості – так само допоможуть нам рухатися по життю ефективно та безпечно, з часом відпрацьовуючи майстерність».

Вправа «Сильні та слабкі сторони» (15 хв.)

Ціль: сприяти акцентуванню уваги на позитивних та негативних якостях особистості та самоаналізу.

Необхідні матеріали: аркуш блокнота для фліпчарту, маркери.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Із засвоєння якої сходинки нам необхідно розпочати, для того, щоб навчитися керувати власним життям? [ведучі приймають відповіді. Очікувана відповідь: Знайомство із собою]. Наше знайомство ми розпочнемо із сильних сторін особистості, тих, які нам допомагають у житті».

Ведучий пропонують учасникам позначити ті якості, які їм подобаються в їхніх друзях, за бажанням вони можуть дописати власні варіанти. Для виконання цього завдання вони отримують 5 хвилин.

Питання для обговорення:

- Які якості ви обрали? Назвіть одну – дві.
- Чому саме такі якості вами обрано?

Коли список складений, ведучий просять учасників записати ті якості, які притаманні їм самим.

Ведучий звертається до учасників:

«Як ви вважаєте, чому ті якості, які ми перелічили, можна віднести до «сильних сторін»?»

Якщо переглянути всі характеристики (сильні сторони), які ми розглянули, та додати до них частку «не», то які це будуть сторони особистості? [Очікувана відповідь: слабкі сторони].

Які ще можна зазначити характеристики особистості, що підпадають під назву «слабкі сторони особистості»?»

Ведучий фіксує відповіді на аркуші блокнота для фліпчарту, після чого пропонують учасникам обрати ті, які, на їхню думку, є в них самих, та записати їх.

Питання для обговорення:

- Для чого нам необхідно знати наші сильні сторони? [Очікувана відповідь: Це наші ресурси, це те, що допоможе нам досягати поставлених цілей та керувати власним життям].

- Для чого нам необхідно знати про наші слабкі сторони? [Очікувана відповідь: Для того, щоб розуміти, де нам (в яких ситуаціях) важко буде «керувати життям», знати, на що саме необхідно звернути увагу, над чим працювати та перетворити слабку сторону на сильну].

Ведучий підсумовує відповіді учасників:

«Для того, щоб впевнено керувати власним життям, нам необхідно знати свої сильні та слабкі сторони. Іноді керування життям буває досить складним і ми потребуємо додаткових ресурсів. Хто це може бути? [Очікувана відповідь: друзі, родичі, знайомі, вчителі...]. Так, у нашому

житті зустрічаються люди, які можуть нам допомагати справлятися із складними ситуаціями, головне не соромитися та вчасно звертатися по допомогу».

Вправа «Притча про глечик і каміння» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Під час занять ми будемо аналізувати багато мудрих притч про цінності життя, тому пропоную вам послухати вірш О. Д. Сатанівської:

Ви притчі не читайте, як поеми, і зміст прихований у них, щоб зрозуміти
Всім серцем пережити їх Вам треба і найцінніше визначити вміти.

В житті вони завжди допомагають, хоч долю ти свою не загадаєш,
Вони на подвиги нас надихають, лиш треба вдуматись у те, про що читаєш.

Нас вчать прощати горе і образи, знаходити насагу до життя,
Триматись вперто, мудро і щоразу душевній болі не давати вороття.
Ще мудрість притчі полягає в тому - щоб інших ти й не прагнув ображати.

Ображений хоча й буде страждати - та більш за все - ви будете страждати!
Не тільки мудрості завдання їх навчати, а вмінню побороти словом ворогів,
Умінню вчитись і в житті пізнати те, що до цього ти пізнати не зумів.

Далі ведучий пропонує учасникам ознайомитися з східною притчею «Глечик і каміння»:

Один юнак постійно непокоївся з приводу свого життя і майбутнього.
Якось, гуляючи берегом моря, зустрів він мудрого старця.

- Що тебе тривожить, юначе? – запитав старець.

- Здається, я не можу збагнути, що в житті для мене найважливіше, —
відповів юнак.

- Це дуже просто, - сказав старець. Він підняв із землі порожнього
глечика і почав заповнювати його камінням завбільшки з кулак.

Заповнивши глечик по вінця, запитав:

- Цей глечик повний, чи не так?

- Так, - погодився юнак.

Старець мовчки кивнув, узяв жменю дрібних камінців, кинув їх у глечик і злегка потрусив. Камінці заповнили пустоти між великим камінням. Він усміхнувся і запитав:

- А тепер глечик повний?

Юнак ствердно кивнув.

Тоді старець узяв пригорщу піску і висипав його у глечик. Пісок заповнив пустоти, що залишилися. Після цього дістав мудрець кухоль, повний води і вилив її в глечик до останньої краплі.

- Ось відповідь на твоє запитання, - сказав старець. - Велике каміння - це найважливіші речі в житті: родина, кохана людина, рідна земля, мудрість. Якщо втратиш усе, крім цього, твоє життя все одно буде повним.

Він хвилюк помовчав, а відтак мовив:

- Дрібні камінці - це також важливі для тебе речі: робота, дім, матеріальний добробут. А пісок - дрібниці, які насправді не мають жодного значення.

Юнак слухав дуже уважно, і старець продовжив:

Деякі люди роблять помилку. Вони спочатку засипають у глечик пісок, і в ньому не лишається місця для каміння. Так і в житті. Якщо витратити сили на дрібні й незначущі речі, у ньому не буде місця для найважливіших цінностей. Тому передусім подбай про велике каміння, не забувай і про дрібне. А пісок хвилі життя самі знайдуть своє місце у проміжках між ними.

Мудрець повернувся вже йти, коли заінтригований юнак запитав: «А для чого ж потрібна була вода?» – Радий, що ти запитав мене про це. А зробив так для того, щоб довести тобі, що, як би не було твоє життя зайняте, завжди є трохи місця для дозвілля. Деякі люди роблять помилку. Вони спочатку засипають у глечик пісок, і в ньому не лишається місця для каміння. Так і в житті. Якщо витратити сили на дрібні й незначущі речі, у ньому не буде місця для найважливіших цінностей. Тому передусім подбай про велике каміння, не забувай і про дрібне. А пісок хвилі життя самі наб'ють у проміжки між ними.

Питання для обговорення?

- В чому складається мораль притчі? (серед життєвих цінностей є більш важливі (життя, здоров'я, мир, родина), а є менш важливі (гроші, робота, успіх).

Вправа «Хто Я?» (10 хв.)

Ціль: надати учасникам можливість проаналізувати та визначитись, які ролі в житті вони виконують.

Необхідні матеріали: аркуші паперу.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Ви маєте надати якомога більше відповідей на одне запитання: Хто Я?».

Ведучий звертає увагу, що ролі, які стоять на перших місцях, є найбільш важливими для учасників. Усі ролі можна поділити на наступні групи:

- сімейні (батько, син, онук, чоловік тощо);
- професійні (бригадир, токарь, спеціаліст тощо);
- загальні (людина, особистість тощо);
- громадянські (громадянин України тощо);
- національні (українець, росіянин, грузин тощо);
- релігійні (християнин, православний тощо).

Питання для обговорення:

- Як можна проранжувати ці «ролі»? Яка роль для вас на першому місці, а які, можливо, на другому – третьому? Якщо Ви не думали про це, то подумайте зараз і запишіть відповідну цифру навпроти визначеної ролі у зошиті.

- Де ще у житті найчастіше використовують слово «роль»? [Очікувана відповідь: у театрі, кіно]. Чи змінюються ролі? Чи може людина на певному етапі життя змінити роль «поганого героя» на «хорошого»? [Очікувана відповідь: так]. Якщо «ні», то чому ви так вважаєте? Якщо «так», то як це зробити?

1.6. Підбиття підсумків заняття (10 хв.)

Підсумовування (5 хв.)

Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свої враження від заняття.

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучий роздає усім учасникам оцінювальну форму заняття, розміщену у Додатку 1. Учасники заповнюють оцінювальну форму і здають її ведучому. Після чого заняття вважається закритим.

ЗАНЯТТЯ 2. ЦІННІСНИЙ ВИБІР

Ціль заняття: сформувати усвідомлення необхідності ціннісного вибору у житті.

Завдання:

- інформувати учасників про необхідність ранжування цінностей у житті;
- сприяти розумінню ефективних шляхів вибору цінностей;
- сприяти позитивній мотивації учасників на подальше проходження Програми.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
2.1	Вступна частина	Повідомлення ведучого. Огляд заняття	5 хв.
2.2	Знайомство	Вправа «У чому мені пощастило в житті»	5 хв.
2.3	Основна частина	Вправи «Аукціон», «Як розпорядитися життям», «Мої цінності», «Верстові стовпи», «Пріоритети»	70 хв.
2.4	Підбиття	Підсумовування, заповнення	10 хв.

підсумків заняття	оцінювальної анкети	
----------------------	---------------------	--

План-конспект заняття

2.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників із структурою заняття, представити тему, зробити короткий її огляд.

Хід проведення:

Ведучий вітає учасників групи. Далі коротко проводять огляд заняття, оголошуючи його тему, цілі та завдання, а також зазначають основні поняття, коротко коментують план проведення:

«На сьогоднішньому занятті ми з вами розберемося, чому людина постійно робить ціннісний вибір у житті».

2.2. Знайомство (5 хв.)

Вправа «У чому мені пощастило в житті» (5 хв.)

Ціль: підвищити рівень життєвого оптимізму, створити позитивний настрій, налаштувати учасників на роботу.

Хід проведення:

Ведучий пропонує учасникам по черзі представитися та розказати про те, у чому їм пощастило в житті. Робить висновок, що багатьом позитивним подіям у житті учасників треба завдячувати Богові.

УВАГА!

До уваги ведучого!

Учасникам може бути складно визначитися, у чому їм пощастило, тому ведучим варто підказати:

Мені пощастило у житті тому, що:

- Я народився;
- Я колись знайшов гроші;
- Я закохався у гарну людину;
- Я маю красиві очі;
- Я маю хороших друзів...

2.3. Основна частина (70 хв.)

Гра «Аукціон. Що ти обереш?» (15 хв.)

Мета: осмислити важливість розподілу власних ресурсів для вибору, яке може надати життя.

Слово ведучого:

«Кожен у житті робить вибір, керуючись своїми цінностями. У вас є ресурси для того, щоб обрати ту чи ту пропозицію. Однак, як це часто буває, ці ресурси обмежені. Сьогодні ви спробуєте робити вибір із моїх пропозицій, мудро витрачаючи на це свої ресурси».

Ведучий роздає учасникам 8 кольорових смужок - «ресурсів» (умовні одиниці або «гроші»).

«Я зачитуватиму пропозиції. Якщо ви берете участь у виборі якоїсь із них, то відкладаєте вбік певну кількість папірців (я скажу, яку саме). Якщо не обираєте жодної пропозиції - нічого не відкладаєте.

Що ти обереш?

Недорогий відпочинок разом із родиною або самому поїхати на фешенебельний курорт? (Вартість цього вибору – 2 умовні одиниці.)

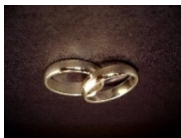
Якщо берете участь у цьому виборі - відкладаєте вбік 2 смужки паперу. Якщо така пропозиція не є для вас цінною - залишаєте все так, як є. Ті, хто вибрав відпочинок із родиною, не лише відпочили, а й зміцнили родинні

стосунки. Міцна родина – додатковий ресурс, і тому ви можете повернути собі 1 умовну одиницю.

Виконати наказ, який суперечить твоєму сумлінню чи відмовитися (вартість вибору - 3 умовні одиниці).

Той, хто вибрав відмову, - повертає 1 одиницю, тому що його сумління залишилося чисте.

Одружитися з коханою людиною чи з найбагатшою людиною у світі? (Вартість участі у виборі - 4 умовні одиниці).

Ті, хто обрав шлюб з коханою людиною, повертають собі 2 умовні одиниці, адже кохання - величезний ресурс підтримки і внутрішньої сили.

Займатися в житті улюбленою справою або робити те, що не до душі, але за великі гроші (вартість вибору - 3 умовні одиниці).

Ті, хто обрав роботу не до душі, відкладають ще одну одиницю, оскільки така робота дуже виснажує, потребує додаткового ресурсу.

На цьому пропозиції, які вам робило життя, закінчилися. Підрахуйте залишок своїх ресурсів. Можливо, комусь не вистачило певної кількості, щоб зробити останній вибір.

Підсумуйте:

- «Якщо ваші ресурси закінчилися раніше, ніж ви придбали все, що хотіли, це означає, що дещо з вашого вибору коштувало надто дорого. Життя має обмежені ресурси, і часто їх не вистачає, щоб заплатити за все бажане.

- Якщо ресурсів вистачило або у вас залишилася 1 одиниця, це означає, що ви скористалися тим вибором, який дає вам життя.

- Якщо у вас залишилося більш як 2 невикористані одиниці, вони пропали марно. Ви не скористалися шансами, які давало вам життя: пожертвували своєю родиною чи роботою, хоч у вас була можливість це зробити».

Запитання для обговорення:

- Чим ви керувалися у своєму виборі?
- Як цю гру можна пов'язати із життям?

Ведучий робить підсумок:

«Це була лише гра, але кожен побачив свій вибір і свої цінності. В реальному житті ви теж матимете різні можливості, тож ретельно зважуйте свій вибір і постарайтеся не втрачати шансів на шляху до успіху».

Вправа «Як розпорядитися своїм життям» (15 хв.)

Мета: навчитися робити правильний ціннісний вибір.

Слово ведучого:

«На початку гри прошу кожного написати своє ім'я на 10 папірцях, які вам було роздано. Через хвилину перед кожним постане вибір - "витратити" чи "заощадити" свої папірці. На продаж будуть виставлені різноманітні "товари" по парі. Правила гри не дозволяють купити обидва товари, тільки щось одне або нічого. Зрозуміло, що коли закінчатся папірці, вже нічого не можна буде купити. Усі покупки можна робити лише тоді, коли "товари" пропонуються на продаж. Не можна повернутися до попередньої пари, якщо на продаж вже виставлено наступну пару. Кожен товар має певну установлену заздалегідь ціну. За останній папірець можна купити один будь-який "товар".

"Товари" на продаж демонструються в презентації

1 пара "товарів":

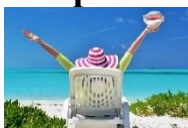

Варіант А. Чудова квартира або будинок (1 папірець).

Варіант Б. Новий автомобіль на вибір (1 папірець).

2 пара "товарів":

Варіант А. Повністю оплачена поїздка на відпочинок (терміном 1 місяць) у будь-яку країну світу разом з другом чи чоловіком (2 папірці).

Варіант Б. Повна гарантія того, що Ви будете завжди щасливі з людиною, з якою живете (2 папірці).

3 пара "товарів":

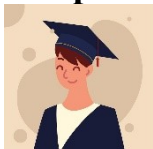

Варіант А. Стати найбільш популярною людиною серед свого оточення (1 папірець).

Варіант Б. Мати одного справжнього друга (2 папірці).

4 пара "товарів":

Варіант А. Повернутися до студентських років (2 папірці)

Варіант Б. Заснувати прибуткову компанію (2 папірці).

5 пара "товарів":

Варіант А. Мати щасливу сім'ю (3 папірці)

Варіант Б. Здобути всесвітню славу (3 папірці)

Після того, як Ви зробили свій вибір з цієї пари, тим, хто вибрали щасливу сім'ю, повертають два папірці як винагороду.

6 пара "товарів":

Варіант А. Можливість змінити якусь одну рису у своїй зовнішності (1 папірець).

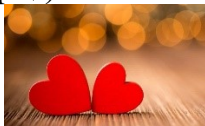

Варіант Б. Відчуття задоволення протягом усього життя (2 папірці).

7 пара "товарів":

Варіант А. П'ять років безмежної фізичної насолоди (2 папірці).

Варіант Б. Любов та повага тих людей, що є для тебе

найдорожчими (2 папірці).

Ті, хто вибрали п'ять років насолоди, повинні додатково сплатити один папірець (якщо він ще залишився), оскільки за певні речі ми маємо платити більше, ніж здається спочатку.

8 пара "товарів":

Варіант А. Чиста совість (2 папірці)

Варіант Б. Здатність досягти успіху у тій сфері, де найбільше цього прагнеш (2 папірці).

9 пара "товарів":

Варіант А. Створити диво для того, кого ти любиш (2 папірці).

Варіант Б. Можливість прожити заново (або повторити) одну подію з власного минулого життя (2 папірці).

10 пара "товарів":

Варіант А. Сім додаткових років життя (3 папірці).

Варіант Б. Безболісна смерть, коли настане час (3 папірці).

Більше не дозволяється робити покупки. Ті папірці, що не були використані, вважаються знеціненими.

Питання для обговорення:

Яка покупка подобається Вам понад усе?

Чи шкодуєте, що не зробили якусь покупку?

Чи хотілося б Вам поміняти деякі правила гри?

Висновок ведучого:

«Правила гри можна змінити, але життя - це не гра. Не можна повторити вже зроблений вибір чи скасувати прийняте у минулому рішення. Не можна охопити абсолютно все чи скористатися кожною можливістю. Не можна передбачити, які можливості залишаться відкритими для тебе через тиждень або рік. Нам завжди бракуватиме часу, варіантів вибору, грошей, можливостей тощо. Ми платимо за кожен свій вибір у житті - і часто ця плата буде перевищувати наші сподівання. Це була просто гра, але те, як ми витрачаємо свій час та свої ресурси, переконливо демонструє наші істинні цінності».

Вправа «Мої цінності» (10 хв.)

Мета: проаналізувати значущість цінностей у власному житті.

Ведучий роздає кожному учаснику аркуш А-4 і запитує:

- Як ви гадаєте, де або в чому зберігають цінності (сейф, скриня тощо)?

Пропонує кожному намалювати цей предмет на аркуші. Далі треба на малюнку записати власні важливі цінності в різні періоди життя:

Мої життєві цінності у період навчання в школі	Мої життєві цінності у період навчання в закладі професійної (професійно-технічної) освіти
--	--

Запитання для обговорення:

- Про що ви думали, коли виконували це завдання?
- Подивіться на зображення своїх цінностей. Чи можете ви сказати, які для вас більш важливі, а які менш? Чому? Що це за цінності?
- Як змінилися ваші цінності за період війни?

Висновок ведучого:

Цінності формуються протягом усього нашого життя – це своєрідний фундамент, на якому ми стоїмо і живемо. Вони відіграють визначальну роль смислів і символів, становлять основу індивідуальних і колективних суджень і вчинків. Вони є сенсом життя. Війна як будь-яка травматична та екстремальна ситуація змінює систему наших цінностей: те, що було вчора важливим, сьогодні не важливо, і навпаки.

Вправа «Верстові стовпи мого майбутнього» (10 хв.)

Мета: впорядкування у свідомості своїх цілей.

Ведучий звертається до учасників:

«У кожного з нас є багато надій і бажань. Деякі з них зможуть, ймовірно, втілитись у життя, іншим же судилося залишитися в царстві думок та уявлень. Визначте, наскільки далеко в майбутнє Ви хочете заглянути. Можливо, Вам цікаво побачити своє життя через рік чи два, а можливо – через десять років?»

Тепер подумайте, чого Ви бажаєте досягти за цей час. Що ви хочете створити? Чому навчитися? Ким стати? Від чого Ви хотіли б відмовитися чи звільнитися?

Уявіть собі, що кожна важлива мета цього життєвого відрізка є верстовим стовпом на шляху життя, яким Ви йдете. І коли Ви сягаєте чергового верстового стовпа, то можете сказати собі: «Це я вже зробив!»

Вибирайте лише такі цілі, які для Вас позитивно забарвлені та гідні того, щоб до них прагнути. Причому їх має бути не більше шести – восьми. Розставте їх у потрібній часовій послідовності і позначте кожен верстовий стовп кількома ключовими словами.

Коли ви це зробите, перечитайте список своїх цілей на майбутнє і напишіть, що ви думаєте про нього, наскільки розумним він видається».

Питання для обговорення:

Які основні цілі життя ви вказали і чому?

Вправа «Бажання та очікування» (10 хв.)

Мета: подивитися на цілі та бажання під різним кутом зору та остаточно визначитися у необхідності досягнення тієї чи іншої мети.

Слово ведучого:

«Пропоную вам заповнити таблицю:

Чого я хочу?	Що це дасть?	Навіщо це потрібно?
--------------	--------------	---------------------

У першу графу («Чого я хочу?») вписується все, що спаде на думку при відповіді на це запитання. Не потрібно намагатися сортувати або оцінювати цілі, що з'явилися - необхідно записувати все в тому порядку, в якому вони прийшли.

На наступному етапі необхідно за кожним із записаних бажань дати чітку відповідь на запитання: «Що це дасть?», тобто описати те, що засуджений отримає внаслідок задоволення кожного зі своїх бажань.

На завершення кожного пункту необхідно відповісти на запитання: «Навіщо це потрібно?». Якщо задовільну відповідь із цього приводу засудженому самому знайти не вдасться, можна просто викреслити відповідне бажання зі списку або допомогти визначитись у тому, навіщо це справді може бути потрібне. У разі прийняття засудженим запропонованого формулювання – залишити, у разі неприйняття – викреслити, щоб згодом серйозно зайнятися тим, що залишилося в списку.

Цілі, що залишилися в списку, бажано перевірити за допомогою техніки «логічний квадрат», для того, щоб з'ясувати, чи дійсно те, чого хоче досягти засуджений, гідно і необхідно, або це щось малозначне і несерйозне. Для цього по кожному з цілей, що залишилися, необхідно відповісти на чотири питання «логічного квадрата»:

«Що трапиться, якщо в мене це буде?»;

"Що трапиться, якщо в мене цього не буде?";

"Що не станеться, якщо в мене це буде?";

«Що не станеться, якщо в мене цього не буде?».

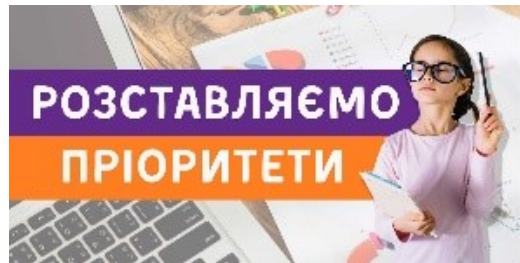
Зазвичай у людини, яка має якесь бажання, у свідомості є лише одне питання: «Що станеться, якщо це станеться?».

Висновок ведучого:

Робота з даною технікою дозволяє подивитися на цілі та бажання під різним кутом зору та остаточно визначитися у необхідності досягнення тієї чи іншої мети.

Вправа «Визначення пріоритетів» (10 хв.)

Мета: надати допомогу у розстановці пріоритетів власних цінностей.

Інструкція ведучого:

«Необхідно припустити, що з якогось несерйозного приводу Ви зайшли до лікаря, але той відправив Вас на обстеження. Отримавши його результати, лікар чомусь похмурішає, а потім пропонує Вам набратися мужності та повідомляє, що жити Вам залишилося лише десять років.

Що саме і конкретно Ви:

- хотіли б...
- мали б зробити, досягти, здійснити та отримати, якби знали, що жити Вам залишилося лише 10 років?

Запишіть усе це:

Хотів би... Мав би...

Тепер уявіть, що Ви повторно приходите до свого лікаря, і він повідомляє Вам, що вийшла помилка і жити Вам залишилося лише п'ять років.

Що саме і конкретно Ви:

- хотіли б...

• мали б зробити, досягти, здійснити та отримати, якби знали, що жити Вам залишилося лише 5 років?

Хотів би... Мав би...

На наступному етапі Вам залишається жити лише три роки. Що саме і конкретно Ви:

• хотіли б...

• мали б зробити, досягти, здійснити та отримати, якби знали, що жити Вам залишилося лише 3 роки?

Хотів би... Мав би...

Тепер визначте та запишіть, що саме і конкретно ви:

• хотіли б...

• мали б зробити, досягти, здійснити та отримати, якби знали, що жити Вам залишилося лише 1 рік:

Хотів би... Мав би...

3 місяці:

Хотів би... Мав би...

1 місяць:

Хотів би... Мав би...

1 тиждень:

Хотів би.. Мав би...

1 день:

Хотів би... Мав би...

Висновок ведучого:

«Описана технологія виходить з уявлення про те, що у людини існує уявлення про найбільш значущі і першочергово важливі цілі у всіх сферах життєдіяльності».

2.4. Підбиття підсумків заняття (10 хв.)

Підсумовування (5 хв.):

Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свої враження від заняття.

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучі роздають усім учасникам оцінювальну форму заняття, розміщену у Додатку 1. Учасники заповнюють оцінювальну форму і здають її ведучому. Після чого заняття вважається закритим.

ЗАНЯТТЯ 3. ЖИТТЯ

Ціль заняття: сприяти розумінню учасниками цінності життя.

Завдання:

- сприяти розвитку навичок самоаналізу;
- допомогти учасникам дійти висновку, що життя є найвищою цінністю;
- сприяти розумінню необхідності прогнозування можливих наслідків власних дій;
- навчити визначати оптимальні шляхи досягнення цілей у житті.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
3.1	Вступна частина	Повідомлення ведучого. Огляд заняття	5 хв.
3.2	Знайомство	Вправа «Я майстер...»	10 хв.
3.3	Основна частина	Мозковий штурм «Життя - це», вправа «Чаша», обговорення притч	65 хв.
3.4	Підбиття підсумків	Підсумовування, заповнення оцінювальної анкети	10 хв.

	заняття	
--	---------	--

План-конспект заняття

3.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників із структурою заняття, представити тему, зробити короткий її огляд.

Хід проведення:

Ведучий вітає учасників групи, ознайомлює із темою заняття, його ціллю та завданнями, основними поняттями:

«Жан де Лабрюйєр сказав: «Життя - це те, що люди більше всього бажають зберегти і менше всього оберігають». Як ви розумієте ці слова?».

3.2. Знайомство (10 хв.)

Вправа «Я майстер...» (10 хв.)

Ціль: створити атмосферу доброзичливості, відпрацювати прийоми впевненої поведінки.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Кожен з нас має певні таланти та здібності. В чомусь ми можемо вважати себе майстрами. Вкажіть, в чому Ви майстри, завершіть речення «Я майстер...».

Учасники називають свої таланти та здібності, ведучий робить підсумок, що кожна людина в чому талановита, її завдання – виявити свої здібності та розвивати їх.

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?

- Які емоції виникали у процесі презентації себе та визначенні своєї винятковості?

3.3. Основна частина (65 хв.)

Мозковий штурм «Життя – це...» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Кожен з вас по різному розуміє сенс життя, тому пропоную кожному з вас завершити речення «Життя – це...».

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?
- Які емоції виникали у процесі презентації власного сенсу життя?

Аналіз притчі «Чотири дружини» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми не можемо визначити, що для нас головне, а що – ні. Тому пропоную Вам прослухати притчу про головні речі у житті.

Жив собі багатий купець і було в нього чотири дружини. Першу купець любив понад усе, одягав її у пречудові сукні і прикрашав коштовностями. Він піклувався про неї, милував і леліяв. Другу купець також сильно любив. Він невимовно нею гордився і при кожній нагоді старався показувати її друзям. Але завжди боявся, що колись вона піде від нього до когось іншого. Третю дружину він теж любив. Вона була дуже дбайлива і терпляча і щоразу, коли в купця був клопіт, вдавався до неї по допомогу, і вона допомагала йому пережити важкі часи. Четверта часто жертвувала собою заради його гаразд, але він не любив її і ледь приділяв їй увагу, хоча вона палко і віддано любила його.

Одного разу купець зліг у ліжку від важкої недуги і невдовзі зрозумів, що кінець близько. І тоді він озирнувся на прожите життя і подумав: тепер у

мене чотири дружини, а в мить смерті буду я цілком один. Ох, як же мені буде самотньо.

І тоді сказав купець улюбленій своїй дружині:

- Я любив тебе над усіх. Одягав тільки в найкраще і лелівав тебе. Тепер, коли я вмираю, чи не зостанешся ти зі мною, щоб я не був самотнім у тогосвітньому житті?

- Ніколи у світі, - відповіла перша дружина і, не сказавши більше ні слова, пішла.

Ця відповідь увігналася купцеві в саме серце як гострий ніж. Засмучений купець звернувся до другої жінки:

- Я так сильно любив тебе все життя, піклувався про тебе, чи підеш ти за мною у годину смерті?

- Ні, - відповіла друга дружина, - життя таке чудове. Скоро ти помреш і я вийду за іншого, не ображайся на мене.

Від цих слів серце купця застогло і похололо.

Опісля купець спитав третю жінку:

- Я завжди вдавався по твою поміч у важку хвилину і ти допомагала мені. Чи допоможеш мені тепер? Чи не покинеш мене?

- Мені дуже шкода, - відповіла вона, - але цього разу я не зможу тобі допомогти. Хіба проведу тебе до могили і поховаю як велить звичай.

Відповідь як блискавиця вразила купця і він зовсім похнюпився. І, раптом у тиші, пролунав голос:

- Я піду за тобою, я піду туди, куди підеш ти. Я ніколи не покину тебе. Купець підніс голову і побачив четверту дружину. Вона була такою худю, такою тендітною, мабуть, від повсякденного недоїдання.

Глибоко засмучений купець сказав:

- Я мав би приділяти тобі більше уваги, коли ще міг. Я не мав рації, пробач мені.

Питання для обговорення:

Яких дружин мав на увазі купець?

Висновок ведучого:

«Ми усі маємо чотирьох «дружин» у житті. Перша – це наше тіло. Хай, як би ми не піклувалися про нього і не догоджали йому, воно покине нас у годину смерті. Друга – це наше майно, стан і достатки. Після смерті це все неодмінно потрапить в інші руки. Третя – сім'я і друзі, хай які близькі були вони нам у житті, та зможуть лише бути поряд у мить смерті і провести нас в останню дорогу. Четверта – це те, чого ми не можемо побачити, це - душа. Ми часто нехтуємо її, женучись за матеріальними благами і мирськими втіхами, але вона, насправді, завжди і всюди залишається з нами, навіть після смерті. Може і справді: варто подбати про неї, поки ще не пізно».

Аналіз притчі «Садівник і падишах» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми не можемо визначити, для чого ми живемо. Тому пропоную Вам прослухати притчу про сенс життя.

Проїжджав одного разу падишах повз саду і побачив за парканом старого, садив персикове дерево.

- Гей, старий, - звернувся падишах до садівника, - твоє життя хилиться до заходу, ти вже не дочекаєшся плодів цього дерева, так до чого ж твої турботи? .. Ну знаю, ти скажеш: «Предки наші працювали для нас, а ми повинні працювати для нащадків». Але відповідай, чи є сенс думати про минуле, яке пішло в темряву, і про майбутнє, яке ще не вийшло з п'тьми? Адже тільки сьогодні належить нам.

- Чи тобі, володарю, зрозуміти садівника! - відповідав старий. - Ти не хочеш згадувати минуле - значить, воно у тебе таке, що краще б його зовсім не було. Ти не хочеш думати про майбутнє - значить, ти його боїшся. Так що не заздрю я твоєму справжньому!»

Питання для обговорення:

Чому садівник поспівчував падишаху?

Висновок ведучого:

«Хоча падишах говорить про те, сьогоднішньому поколінню належить тільки сьогодні, він не розуміє найголовнішого: сьогодні - сполучна ланка між минулим і майбутнім людини. Сад - життя на Землі, захід - час старості, плоди - справи, вчинки людини, тьма - порожнеча, безодня, дерево - людина (дерево життя), старий - мудрець, паркан - символ поділу...»

Аналіз притчі «Смак життя» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми не можемо відчутти смак життя. Тому пропоную Вам прослухати притчу про його смак.

Якось Учитель запитав Учня:

- Чи відчуваєш ти смак повітря?

Він прийнявся до лісового повітря і назвав кілька запахів.

- Так, нюх у тебе непоганий. Але як щодо смаку?

Учень по-собачому висунув кілька разів язика, але здивувався.

- Добре, Вчитель усміхнувся і, підскачивши ззаду, схопив його і затиснув рота і носа.

Учень зрозумів, що опір марний, але за хвилину інстинкт самозбереження змусив його тремтіти кінцівками і звиватися. Тоді Учитель відпустив його і Учень вдихнув на повні груди Життя.

- Смак життя, - сказав він, трохи віддихавшись.

- Правильно. Цей смак ти маєш відчувати завжди. Цей смак є також у воді, в їжі та багато в чому іншому. Не їж те, у чому немає головного смаку. Не говори з тим, хто душевно мертвий. Пий із Чаші життя із задоволенням, але не поспішай, адже можна спустошити його раніше часу, а можна й зовсім розплескати...

Питання для обговорення:

Як Вчитель примусив учня відчутти смак життя?

Висновок ведучого:

Вчитель пояснює учню, що смак життя не можна відчутти за допомогою органів чуття, його можна відчутти лише душею.

Аналіз притчі «Що найголовніше?» (5 хв.)

Слово ведучого: «Часто ми не можемо визначитися, що для нас найголовніше у житті. Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

Жив собі цар, і все життя не давали йому спокою три питання:

- яка найголовніша пора?
- хто найголовніша людина?
- яка найголовніша справа?

Думав цар: «Якщо знатиму відповіді на ці питання, весь світ підкорю, здійснию все, що забажаю, і стане народ шанувати мене, як великого мудреця».

Без ліку людей приходило перед царя, цілий сонм вчених мужів, але на ці питання так ніхто й не відповів. Дійшли одного разу до царя чутки, що живе далеко пустельник один і що славиться він мудрістю. Велів цар осідлати йому коня і поїхав сам розшукувати пустельника. їде він лісовими хащами і бачить: стоїть хижка, а біля неї хирлявий старий землю сапує. Мало з ніг від втоми не падає, але мотики не випускає. Зіскочив цар на землю, підійшов, поклонився старцеві.

- Приїхав я до тебе, щоб дістати відповідь на три своїх запитання: Яка найголовніша пора? Хто найголовніша людина? Яка найголовніша справа?

Вислухав його пустельник, але нічого не відповівши, продовжував обробляти землю.

- Ти, мабуть, втомився, дозволь допомогти тобі, - запропонував цар.

Узяв він у пустельника лопату і взявся до роботи. Потім знову своїх три питання повторив. І цього разу не відповів пустельник, а сказав лише мотику повернути. Але цар слухати його не хоче, мотики не віддає, сам вирішив справу закінчити.

Раптом бачить цар: іде назустріч чоловік, все лице поранене, залите кров'ю. Зупинив його володар, потішив добрим словом, пішов до струмка, приніс води, омив рани, перев'язав. Попросив поранений пити - цар його напоїв. Потім повів до хижки, поклав спати. Та й сам почав готуватися до сну - уже повечоріло. Зрання знов до пустельника пішов. Дивиться - а той зерно садить у ґрунт, що вчора спушений був.

- Мудрий пустельнику, - почав благати цар, - невже ж не відповіси на мої питання?

- Вистачить з тебе, - мовив той, - ти вже сам на них відповів.

- Не чув я жодних відповідей, - здивувався цар.

- Ти, побачивши мою старість і неміч, змилосердився наді мною і взявся допомагати. Якби не залишився тут, то вбили би тебе розбійники на дорозі, ті, що подорожньому скалічили лице.

Цар з подиву слова вимовити не може, а пустельник далі мову провадить:

- Найважливіша пора - коли ти допомагав мені. Найголовніша в ту пору людина - я, а твоя допомога - найважливіша справа. Прийшов поранений - і найголовнішим став він, а найголовнішою справою стала твоя допомога йому.

Мало-помалу зрозумів цар смисл слів пустельника.

- Пам'ятай, отже, - мовив пустельник на прощання, - найголовніша пора - сьогодні, найголовніша людина - яка поряд у ту пору. А найголовніша справа - чинити добро тому, хто поряд, тому що саме для цього ми й народжуємося.

Сів цар на коня і поїхав до палацу. Довіку пам'ятав він вчення пустельника, і слава про великодушність та справедливість того царя поширилася по всьому світі».

Питання для обговорення:

Яка найголовніша пора для вас?

Яка найголовніша людина для вас?

Яка найголовніша справа для вас?

Висновок ведучого:

Для нас найголовніша пора – теперішнє, людина – близька, справа - добро.

Аналіз притчі «Плавці» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми не можемо визначитися, як нам бути у житті: пливати за течією чи проти неї. Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

Якось троє друзів купалися в ріці над водоспадом. Перепливаючи через річку, вони помітили, що їх несе вода. Течія була слабка, але що ближчим був водоспад, то швидшою ставала течія. Занепокоївшись, двоє приятелів повернулися на берег і почали кликати третього.

А він тільки сміявся у відповідь і кричав:

- Мені пливати так легко!

Друзі хвилювалися за нього і кричали:

- Тримайся ближче берега, течія понесе тебе!

Але той відповідав:

- Навпаки, мені плисти легше й вільніше! Я майже не докладаю зусиль!

Та за хвилину він раптом відчув, що течія зі страхітливою швидкістю несе його до водоспаду, але було надто пізно. Крикнув востаннє - й опинився у прірві!»

Питання для обговорення:

Чому інколи доводиться плисти проти течії?

Висновок ведучого:

«Легко й зручно плисти в житті за течією. Та необачного може спіткати лихо».

Аналіз притчі «Дві свічки» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Часто ми не можемо визначитися, як нам бути у житті: жити спокійним розміреним життям чи «палати яскравим полум'ям». Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

- Шкода мені тебе... - сказала незасвічена свічка своїй запаленій подрузі. - Короткий твій вік. Ти весь час гориш, і незабаром тебе не стане. Я набагато щасливіша за тебе. Я не горю, і, отже, не тану; лежу спокійно на боці і проживу дуже довго. Твої ж дні полічені.

Відповідала палаюча свічка:

- Я анітрохи не шкодую про це. Моє життя прекрасне й сповнене значення. Я горю, і віск мій тоне, але від мого вогню запалюється безліч інших свічок, і мій вогонь від цього не убуває. Я світлом розганяю морок ночі; радую очі дитини на святі; оздоровляю повітря біля ліжка хворого, бо збудники хвороб не виносять живого вогню; або підношуся символом молитовного устремління людини. Хіба коротке життя моє не прекрасне?

І мені шкода тебе, незасвічена моя сестро. Жалюгідна твоя доля. Ти не виконала свого призначення; і що з твоєю душею - вогнем? Так, ти пролежиш в цілості довгі роки, але кому ти потрібна така, і яка радість і користь від тебе? Право, краще горіти, ніж спочивати, тому що в горінні - життя, а у сплячці - смерть. І ти жалієш мене, що я скоро згорю і перестану жити, але ти в твоїй бездіяльності й не починала жити, і так і помреш, не почавши. А життя пройде повз».

Питання для обговорення:

З якою зі свічок ви погоджуєтесь? Чому?

Висновок ведучого:

«Життя людини – не просто існування, а виконання певної важливої місії. У когось це родина, у когось – професія або громадська діяльність. Якщо людина займається значущою діяльністю, вона не підвладна негативним психічним станам».

Аналіз притчі «Пташка» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Буває, що ми потрапляємо в негативні ситуації, пов'язані зі втратами, коли нам доводиться кидати рідні місця і вирушати до нових. Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одна пташка знайшла собі надійне укриття в розлогих гілках сухого дерева. Вона звилала гніздо і стала жила тут. Але стовбур стояв в центрі спекотної пустелі, де не було нічого живого. Одного разу туди несподівано налетів буйний смерч і з коренем вирвав висохле дерево з піску. Пташці нічого іншого не залишалось, як летіти на пошуки нового постійного притулку.

Вона дуже довго нишпорила по далеких околицях, але одного разу їй на очі потрапив чудовий сад. В середині його розташовувалося велике озеро з прозорою водою, а з усіх боків росли численні тінисті кущі, посипані смачними і соковитими ягодами. Пташка просто не повірила своєму щастю. Але, ґрунтовно подумавши, вона раптом зрозуміла, що якби не раптово налетів ураган, згубила її колишнє гніздо, вона б ніколи в житті не знайшла таке благополуччя. Не знявшись з насидженого місця, його не досягти».

Питання для обговорення:

Чи згодні ви з тим, що для того, щоб набути нове, треба залишити старе?

Висновок ведучого:

«Буває, коли ми щось втрачаємо і вважаємо, що нам не пощастило, і втрачаємо надію. Але буває так, що втрата допомагає нам по-новому подивитися на ситуацію, і знайти нові можливості для розвитку».

Аналіз притчі «Кава» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Буває, що ми красивим змістом не бачимо справжню сутність людини чи явища. Тому пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одного разу випускники престижного коледжу зайшли в гості до свого мудрого професору, колись багато чому їх навчили. Поступово розмова зайшла про життєві труднощі, і тоді викладач запропонував хлопцям кави. Після згоди чоловік пішов, а незабаром повернувся з кавником і заставленим різноманітними чашками підносом. Одні були красивими і дорогими, зробленими з кришталю або фарфору, інші - прості і непоказні, пластмасові, дешеві.

Подивіться, що ви вибрали, - почав професор, коли кожен з його учнів взяв по чашці. - Ви все взяли лише найкрасивіші і привабливі чашки, залишивши дешеві на підносі. Це і є джерело ваших бід - ви прагнете отримати все найкраще для себе. Але головне не те що зовні, а що всередині. Від краси чашки не залежить смак кави, а саме він є вашою головною метою. Задумайтесь: кава - це наше життя, а гроші, суспільство, робота - це всього лише чашки. Ми прагнемо до найкрасивішою чашці, забуваючи наповнювати її змістом. Але ж вона служить лише засобом, що допомагає підтримати життя. Головне - кава і її смак».

Питання для обговорення:

Чи згодні ви з тим, що головне – це не форма, а зміст?

Висновок ведучого:

«Буває, що ми складаємо враження про людину чи явище за зовнішнім її виглядом, не звертаючи особливої уваги на внутрішній зміст, який і визначає поведінку людини».

3.4. Підбиття підсумків заняття (10 хв.)

Вправа «Чаша» (5 хв.).

Мета: завершити роботу на емоційному піднесенні.

Слово ведучого:

«Візьміться за руки. Уявіть, що в центрі у нас велика чаша. Наліть туди повне серце любові, всипте дві пригорщі щедрості, хлюпніть туди ж гумору, посипте добром, додайте якомога більше віри, все це добре перемішайте, намажте на шматок відпущеного вам життя і пропонуйте всім, кого зустрінете на своєму шляху.

Життя – це можливість, скористайся нею.

Життя – це краса, милуйся нею.

Життя – це мрія, здійсни її.

Життя – це виклик, прийми його.

Життя – повинність твоя насущна, виконай її.

Життя – це гра, стань гравцем.

Життя – це багатство, не розтрать його.

Життя – це кохання, насолоджуйся ним сповна.

Життя – це таємниця, пізнай її.

Життя – це король лиха, побори все.

Життя – це пісня, доспівай її до кінця.

Життя – це боротьба, стань борцем.

Життя – це фортуна, шукай цю мить».

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучий роздає кожному учаснику оцінювальну форму заняття (Додаток 1). Учасники заповнюють оцінювальну анкету і здають її ведучому. Після чого заняття вважається закритим.

ЗАНЯТТЯ 4. ЩАСТЯ

Ціль заняття: сприяти розумінню учасниками власного поняття про щастя, яке є головною метою людини.

Завдання:

- допомогти учасникам усвідомити власне щастя;
- звернути увагу учасників на те, що кожен розуміє щастя по-своєму;
- навчитися визначати шляхи досягнення щастя.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
4.1	Вступна частина	Повідомлення ведучих. Огляд заняття	5 хв.
4.2	Знайомство	Вправа «Я впевнений»	10 хв.
4.3	Основна частина	Мозковий штурм «Щастя - це»; аналіз притч	65 хв.
4.4	Підбиття підсумків заняття	Підсумовування, заповнення оцінювальної анкети	10 хв.

План-конспект заняття

4.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників з темою заняття, ціллю та основними поняттями.

Хід проведення:

Ведучий вітає учасників групи. Далі ознайомлюють із темою заняття, його ціллю, основними поняттями, коротко коментують план проведення.

Ведучий звертається до учасників:

«Всі ми мріємо про щастя. Для кожного воно своє. Про нього ми і будемо сьогодні говорити.»

4.2. Знайомство (5 хв.)

Вправа «Я впевнений» (5 хв.)

Ціль: продовжити знайомство учасників, створити атмосферу доброзичливості.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Зараз кожен із нас по черзі буде представлятися (називати своє ім'я) та говорити одне твердження, в якому ви впевнені на 100 %. Наприклад: Мене звали Іван, і я впевнений, що земля кругла/завтра піде дощ/що я пишу лівою рукою.»

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?
- На основі чого ви вибрали твердження, яке, на вашу думку, має 100 % достовірності?

4.3. Основна частина (65 хв.)

Мозковий штурм «Щастя – це...» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Кожен з вас по різному розуміє щастя, тому пропоную кожному з вас завершити речення «Щастя – це...».

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?
- Які емоції виникали у процесі презентації власного розуміння щастя?

Аналіз притчі «Шматочок глини» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Кажуть, що кожна людина є творцем власного щастя. Тому пропоную Вам прослухати притчу про щастя.

Бог зліпив людину з глини, і в нього залишився невикористаний шматочок. «Що ще зліпити тобі?» – запитав Бог. «Зліпи мені щастя», – попросила людина. Нічого не відповів Бог, тільки поклав людині в долонь той самий шматочок глини, що залишився».

Питання для обговорення:

- Як ви думаєте, що цим хотів сказати Бог?
- А як цю притчу можна застосувати до вас?

Висновок ведучого:

«Щастя залежить в першу чергу від нас самих. Людина може не мати багатьох речей, але бути щасливою, і навпаки: мати багато чого, але не мати щастя».

Аналіз притчі «Кіт і кошеня» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Деякі люди ідуть шукати щастя далеко. Тому пропоную Вам прослухати притчу про кошеня, яке шукало щастя.

Старий мудрий кіт лежав на травичці і грівся на сонечку. Раптом повз нього промайнуло маленьке спритне кошеня. Воно жваво підскочило і почало бігати кругами.

- Що ти робиш? - ліниво поцікавився кіт.

- Я намагаюся зловити свій хвіст! - захекавшись відповіло кошеня.

- Але навіщо? - засміявся кіт.

- Мені сказали, що хвіст - моє щастя. Якщо я зловлю свій хвіст, то зловлю і своє щастя. Ось я і бігаю вже третій день за своїм хвостом. Але він весь час вислизає від мене.

- Так, - посміхнувся старий мудрий кіт, - колись я, також як і ти, бігав за своїм щастям, але воно весь час вислизало від мене. Я залишив цю затію. Через певний час я зрозумів, що немає сенсу ганятися за щастям. Воно завжди слідує за мною по п'ятах. Де б я не був, моє щастя завжди зі мною, потрібно всього лише пам'ятати про це».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас усвідомити, що щастя не треба шукати далеко, вона завжди з нами, треба лише його відчувати».

Аналіз притчі «Дві краплини олії» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Під час пошуку щастя важливо усвідомлювати цінність власних переживань, але при цьому звертати увагу на дива, які є поруч з вами. Тому пропоную Вам прослухати притчу про пошук щастя.

Один купець відправив свого сина до головного мудреця за секретом щастя. Сорок днів юнак йшов пустелею, поки не побачив на вершині гори чудовий замок. Там і жив Мудрець, якого він розшукував. Проти очікувань, замок зовсім не був схожий на відокремлене помешкання праведника, а був наповнений люди: снували, пропонуючи свій товар торговці, по кутах розмовляли гості, маленький оркестр виводив ніжну мелодію, а посеред залу був накритий стіл, заставлений найрозкішнішими і найвишуканішими стравами, які тільки можна було знайти в цьому краю.

Мудрець не поспішаючи обходив гостей, і юнакові довелося дві години чекати своєї черги. Нарешті Мудрець вислухав, навіщо той прийшов до нього, але сказав, що зараз у нього немає часу пояснювати секрет щастя. Нехай-но юнак побродить по замку і повернеться в цей зал через дві години.

– І ось ще яке у мене до тебе прохання, – сказав він, простягаючи юнакові чайну ложку з двома краплями олії. – Візьми з собою цю ложечку і дивись, не розлий.

Юнак, не зводячи очей з ложечки, став підніматися і спускатися сходами палацу, а через дві години знову постав перед Мудрецем.

– Ну, – мовив той, – чи сподобалися тобі перські килими в їдальні? Дерева і квіти в саду, який майстри вирощували цілих десять років? Старовинні фоліанти і пергаменти в моїй бібліотеці?

Присоромлений юнак зізнався, що нічого цього не бачив, бо вся увага його була прикута до тих крапель олії, які довірив йому господар.

– Іди назад і оглянь усю красу моєї домівки, – сказав тоді Мудрець. – Не можна довіряти людині, поки не дізнаєшся, де і як вона живе.

З ложечкою в руці юнак знову рушив по залах і коридорах. На цей раз він був не так скутий і розглядав красоти і дива, всі твори мистецтва, що прикрашали кімнати. Він оглянув сади, які оточували замок гори, оцінив красу квітів і майстерне розташування картин і статуй. Повернувшись до мудреця, він докладно перерахував все, що бачив.

– А де ті дві краплі олії, які я просив донести і не пролити? – запитав Мудрець.

І тут юнак побачив, що краплі проліті.

– Ось це і є єдина порада, яку я можу тобі дати, – сказав йому наймудріший з мудрих. – Секрет щастя в тому, щоб бачити все, який дивовижний і чарівний світ, і ніколи при цьому не забувати про дві краплі олії у чайній ложці».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас усвідомити цінність переживань та пошуку «своїх двох крапель олії», які варто пильнувати, вміючи при цьому побачити усі дива світу – у цьому і полягає щастя».

Аналіз притчі «Три приятелі» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Для кожного щастя – щось своє: для одного це гроші, для іншого – влада – для іншого - родина. Тому пропоную Вам прослухати притчу про трьох приятелів, які шукали щастя.

Три приятелі мріяли про щастя, кожен про своє. Але вони уявляли його по-різному. Перший думав, що щастя - це багатство, другому щастям видався талант, третій вважав, що щастя - це сім'я.

Минув час. Перед смертною годиною зібралися друзі, щоб підсумувати своє життя. Перший приятель зізнався, що здобув багатство, але щастя не відчув. І помирає скнарою і людиноненависником. Інший друг розповів, що знайшов свій талант, але щастя до нього не прийшло, і він іде з життя, змучений самотністю. І тільки третій приятель сказав, що зміг здобути щастя, бо іде з життя, оточений коханими людьми, залишаючи на землі найцінніше – дітей».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей повертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас усвідомити цінність родини, яка здатна дати людині те, що вона шукає - щастя».

Аналіз притчі «Гроші і щастя» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Багато людей стверджують, що щастя в грошах. Тому пропоную Вам прослухати притчу про юнака, який звернувся до мудреця за порадою.

Один юнак прийшов до Вчителя і запитав його:

- Потрібно вірити тому, що щастя полягає зовсім не в багатстві?

Мудрець погодився з цим твердженням. Він сказав молодій людині:

- Докази цього ми бачимо на кожному кроці. За дзвінки монети купується м'яке ліжко, але заснути в ній за них не можна. Продається смачна їжа, але апетит до неї не додається. Кожен здатний купити собі прислугу, але друзі не продаються. За гроші можна порозумітися з жінкою, але її любов не купується. Багата людина дозволяє собі розкішне житло, але затишок в ньому не оцінюється великими купюрами. Люди платять за розваги, але невідомо, чи отримають вони за велику суму радість. Батьки платять вчителям, але знання і розум їх дітей не оцінюються достатком. І я перерахував далеко не повний перелік того, що не придбати ні за які скарби світу».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас усвідомити відносну цінність грошей, які здатні покращити життя людини, але не дати їй щастя».

Аналіз притчі «В чому полягає щастя» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Багато людей стверджують, що щастя в грошах або в коханні. Тому пропоную Вам прослухати притчу про трьох мандрівників, які шукали щастя.

Одного разу три втомлених подорожнього йшли по дорозі. Вони розмовляли між собою, а в перервах співали пісні. Кожен з них скаржився на свою тяжку долю.

Раптом вони почули жалібні крики про допомогу. На їх шляху була велика яма, і вони побачили, що в неї звалилося щастя. Воно благав їх врятувати його і обіцяло виконання будь-яких бажань.

Перша людина поважно сказав:

- Я прошу в тебе багатство, так щоб воно до кінця життя у мене ніколи не переводилося.

Його побажання було миттєво виконано. Він взяв скарби і пішов.

Друга людина також висловив своє побажання:

- Я хочу найкрасивішу жінку на всьому білому світі.

Тут же, звідки не візьмись, з'явилася сліпуча красуня, взяла його під руку і вони швидко зникли з очей.

- А чого хочеш ти? - сумно запитало щастя у третю людину.

- А ти? - перепитав він його.

- Найбільше я мрію вилізти зі страшної ями, - зі сльозами відповіло щастя.

Той озирнувся по сторонах, знайшов довгу жердину і простягнув його. А сам повернувся і пішов, не висловивши жодного бажання. Щастя ж швидко вискочило з ями і кинулося за ним слідом, та так вже і не відстало ніколи в житті».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас усвідомити справжню цінність милосердя та допомоги людям, які можуть зробити людину щасливою».

Аналіз притчі «Заради щастя дітей» (10 хв.)

Слово ведучого:

«Багато людей стверджують, що треба жити не заради власного щастя, а заради щастя своїх дітей. Тому пропоную Вам прослухати притчу про людину, які жила заради дітей.

Одного разу йшов по дорозі старий мудрий чоловік, розглядав природу і милувався весняними яскравими фарбами. Тут він побачив чоловіка, який ніс на плечах неймовірно великий тягар. Було помітно, як у нього від такої важкості підкошуються ноги.

– Чому ти прирікаєш себе на такий тяжкий труд і страждання? – Запитав старець.

– Я страждаю для того, щоб мої онуки і діти були щасливими, – відповів бідолаха. – Мій прадід прирікав себе на тяжку працю заради діда, дід – заради батька, батько – заради мене, а я буду страждати заради щастя моїх дітей.

– А хтось у вашій родині був щасливим? – Поцікавився мудрий співрозмовник.

– Поки ще ні, але діти й онуки точно стануть щасливими! – Мрійливо промовив чоловік.

– На жаль, неписьменний не може навчити читати, а кріт ніколи не виховає орла! – Зітхнув старий мудрий чоловік. – Спершу потрібно

навчитися самому бути щасливим, тільки тоді ти зможеш навчити щастю дітей. Це і буде твій найцінніший подарунок».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей повертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас усвідомленню необхідності навчитися самому бути щасливим, тільки тоді ця людина зможе навчити щастю власних дітей».

4.4. Підбиття підсумків заняття (10 хв.)

Підсумовування (5 хв.):

Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свої враження від заняття.

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучі роздають кожному учаснику оцінювальну форму заняття (Додаток 1). Учасники заповнюють оцінювальну анкету і здають її ведучим.

Після чого заняття вважається закритим.

ЗАНЯТТЯ 5. СІМ'Я

Ціль заняття: сформувати розуміння учасниками сім'ї як однієї з головних цінностей.

Завдання:

- продемонструвати помилковість одностороннього бачення сім'ї;
- сформувати розуміння й усвідомлення сім'ї як базової цінності;
- ознайомити із системою функцій сім'ї.

Тривалість: 90 хв.

План заняття:

	Пункт плану	Опис	Час
5.1	Вступна частина	Повідомлення ведучих. Огляд заняття	5 хв.
5.2	Знайомство	Вправа «Вкажи на партнера»	10 хв.
5.4	Основна частина	Мозковий штурм «Сім'я - це»; аналіз притч	65 хв.
5.5	Підбиття підсумків заняття	Підсумовування, заповнення оцінювальної анкети	10 хв.

План-конспект заняття

5.1. Вступна частина (5 хв.)

Повідомлення ведучого. Огляд заняття (5 хв.)

Ціль: ознайомити учасників з темою заняття, ціллю та основними поняттями.

Хід проведення:

Ведучий звертається до учасників:

«Однією з найважливіших цінностей для будь-якої людини є сім'я. У когось вона невеличка, у когось – чисельна. Про цінність сім'ї ми і будемо говорити на цьому занятті».

5.2. Знайомство (10 хв.)

Вправа «Вкажи на партнера» (10 хв.)

Ціль: створити атмосферу доброзичливості, досягнути емоційної розрядки.

Хід проведення:

Учасники стоять у колі. За командою ведучого вони вказують рукою у бік будь-якого учасника. Якщо двоє учасників влучили один в одного, то пара залишає коло. Вправа триває доти, доки не залишиться остання пара. Головна умова – розмовляти або домовлятися не можна.

5.3. Основна частина (65 хв)

Мозковий штурм «Сім'я – це...» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Кожен з вас по різному розуміє поняття «сім'я», тому пропоную кожному з вас завершити речення «Сім'я – це...».

Питання для обговорення:

- Чи легко було виконувати вправу?
- Можливо, комусь було важко? Що заважало?
- Які емоції виникали у процесі презентації власної родини?

Аналіз притчі «Ознака сімейного щастя» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто важко визначити, чи щаслива родина, чи ні. Тому пропоную Вам прослухати притчу ознаки сімейного щастя.

Десь далеко на небесах Старий Ангел навчав молодих ангелів - хранителів сімейного вогнища нелегкій науці нести любов в сім'ї.

- Вам легко буде з людьми, які щасливі у шлюбі. Вам тільки іноді доведеться коригувати деякі їхні бажання. Це допустимо зі щасливими сім'ями. Але буде набагато важче з людьми, які вважають себе нещасними. Я ось що хочу сказати. Вони насправді можуть і не бути нещасними, але так добре і довго себе в цьому переконують, що нам не залишається іншого виходу ... ми їм це виконуємо.

- А можна питання? - підняв руку найменший з ангелів. - А як я зрозумію, хто щасливий, а хто нещасливий.

- Не хвилюйся, розберешся. У ваших підручниках є опис трьох найпоширеніших варіантів, - заспокоїв Старий Ангел.

Він підійшов до столу і відкрив лежить на столі книгу.

- Дивіться, - він погортав і, знайшовши потрібну сторінку, процитував: «Зверніть увагу на те, як вони, тобто чоловік з дружиною, розмовляють один з одним. Якщо вони розмовляють голосно, навіть іноді кричать, це означає, що вони незадоволені один одним. Серця їх настільки віддалені один від одного, що не чують голосу серця. Тому вони і підвищують голос, щоб докричатися до іншого.

Другий варіант: розмовляють тихо. Значить, тут панують ніжні почуття. Серця настільки близько, що почують навіть шепіт один одного.

І третій варіант: коли двоє просто іноді перешіптуються між собою. А більше просто дивляться в очі один одному і все без слів розуміють. Це означає, що їх серця стали одним цілим. У таких людей і почуття одні на двох, і любов одна на двох».

- Якщо добре придивитися, то і аури у них, виходить, майже злилися в одну. Так ось, ваше завдання будь-якою ціною відводити людей від гучних розмов. Особливо, якщо є почуття. Вам потрібно допомогти зберегти їм ці почуття. А то ці сердиті розмови відводять людей один від одного так далеко, що іноді так трапляється, що повернення назад немає. Пройдено точку неповернення, розумієте?

Молоді ангели заворожено стежили за вчителем.

- І ви це зможете. Адже не дарма вам присвоєно звання ангела - хранителя сімейного вогнища.

Старий Ангел підняв очі на своїх учнів і посміхнувся:

- Ну що? В дорогу. Допоможіть людям навчитися розмовляти очима».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися взаєморозумінню в родині, а для цього не потрібно сварок та криків».

Аналіз притчі «Планета Щаслива Родина» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Як створити щасливу родину? Пропоную Вам прослухати притчу про це.

Жили були люди на планеті Чоловіків, планеті Жінок, планеті поменше з назвою «Сім'я» і на зовсім крихітною планеті з назвою «Щаслива сім'я». Так уже повелося, що час від часу люди з планет Чоловіків та Жінок зустрічалися на зоряному мосту, закохувалися одне в одного і селилися на планеті «Сім'я». На планету ж з назвою «Щаслива сім'я» переїжджали тільки ті, кому вдавалася протягом хоча б кількох років зберегти Любов. Таких було катастрофічно мало ...

І тоді мудреці планети «Щаслива сім'я» стали міркувати, як зробити так, щоб жителів на їх планеті ставало більше. Ось прилетіли вони на планету Жінок і запитали їх: «Яких чоловіків ви любите, про яких чоловіків мрієте?».

Різне відповідали жінки, але майже всі говорили: «Про сильному духом і тілом, дбайливому і котра розуміє, про доброго, ніжному і люблячому, про цілеспрямований, розумному, розкутий і гармонійному, про те, який зможе повести і повести за собою в подорож з назвою «Життя». Були серед жінок і ті, хто зневірився чекати зустрічі з таким чоловіком, мріючи хоча б про щось одному з названого. Були й такі, які все ще сподівалися зустріти саме такого.

Вирушили тоді мудреці планети «Щаслива сім'я» на планету Чоловіків та запитали їх: «Яких жінок ви любите, про які мрієте?» Різне відповідали чоловіки, але майже всі говорили: «Про красиву, ніжною і люблячою, про пристрасної коханки і хорошою господині будинку, про що розуміє і мудрою, про ту, яка готова йти за чоловіком хоч на край світу». Були серед чоловіків такі, хто зневірився чекати зустрічі з такою жінкою, мріючи хоча б про щось одному з названого. Були й ті, хто все ще сподівався зустріти саме таку.

Вирішили тоді мудреці дізнатися, що відбувається на Зоряному мосту. Там бродили в пошуках своєї майбутньої коханої чи коханого Чоловіки і Жінки. Ті, у кого очікувань і вимог було трохи або, хто дуже хотів жити на планеті «Сім'я» знаходили один одного швидко, вони бралися за руки і відправлялися разом жити на новій планеті. Ті ж, хто мріяв зустріти свій ідеал, бродили по мосту часом довше інших, кому-то в кінці-кінців вдавалося зустрітися, і вони були дуже щасливі від того, що зустрілися, а хтось продовжував шукати все життя.

Прилетіли тоді мудреці на планету «Сім'я» і стали дивитися як там живуть Чоловіки і Жінки. А жили вони по-різному. Багато з них були розчаровані своїм вибором, так як і люди з часом змінювалися з їх очікуваннями і цінностями, і просто багато хто не вмів або не хотів розуміти один одного, допомагати один одному розкривати кращі якості. Деякі так і продовжували жити разом, розчарувавшись одне в одному, серед них часто були такі, хто заводив коханців і коханок. Деякі розлучалися, так і не навчившись жити разом. Серед них часто були і ті, хто зустрів на зоряному мосту свій ідеал і прилетів на планету «Сім'я» з почуттям великої взаємної Любові. Серед цілком добропорядних громадян планети «Сім'я», але так і не отримали право перебраться на планету «Щаслива сім'я», були так звані «міцні сім'ї». У них Чоловіки і Жінки жили без любові, вони були просто прив'язані один до одного, були віддані один одному, але все ж не щасливі. Були серед добропорядних громадян і ті, хто любив повторювати приказку «любов зла ...». Вони не були щасливі, часто сварилися, але все ж залишалися вірними своєму почуттю.

Повернулися тоді мудреці на рідну планету «Щаслива сім'я» і стали питати її жителів: «Як вам вдається жити в любові і щастя?». Одні відповідали, що вони з самого початку були один для одного саме такими, про які мріяли, а потім, звичайно, потрібно багато розуміння і кроків на зустріч один одному, але вони з цим впоралися. Інші говорили, що з початку вони не були такою вже ідеальною парою, але завдяки щедрій і багатій на

Любов душі, а також прагненню кожного з них стати Чоловіком або Жінкою мрії його партнера, їм вдалося заслужити право жити на планеті «Щаслива сім'я».

Подумали тоді мудреці: «Ось вже дійсно, всі пари нещасливі по різному, а щасливі однаково». І постановили мудреці: всім чоловікам вчитися бути сильними духом і тілом, турботливими і розуміючими, добрими, ніжними і люблячими, цілеспрямованими, розумними, розкутими і гармонійними, такими, хто зможе повести і повести за собою жінку в подорож з назвою «Життя». Всім жінкам вчитися бути красивими, ніжними й люблячими, пристрасними коханками і хорошими господинями будинку, які розуміють і мудрим, такими, хто готова йти за чоловіком хоч на край світу. А всім разом вчитися розуміти один одного і допомагати один одному стати Чоловіком і Жінкою їх мрії, і обов'язково рости в собі щедрі і багату на Любов душу. І пам'ятати, що для життя на планеті «Щаслива сім'я» недостатньо, щоб Любов одного разу народила Сім'ю, головне - щоб в Родині знову і знову народжувалася Любов...»

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися взаєморозумінню та взаємодопомозі в родині, де любов не зникає».

Аналіз притчі «Довге сімейне життя» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Як не просто створити щасливу родину, а прожити усе життя разом? Пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одну літню пару, які відзначали свою 50-ту річницю весілля, запитали, як їм вдалося прожити так довго разом. Адже було все - і важкі часи, і сварки, і нерозуміння. Напевно їх шлюб не раз був на межі розпаду.

"Просто в наш час зламані речі лагодили, а не викидали", - посміхнувся у відповідь старий».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися конструктивно вирішувати конфлікти в родині».

Аналіз притчі «50 років ввічливості» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Як не просто створити щасливу родину, а прожити усе життя разом? Пропоную Вам прослухати ще одну притчу про це.

Одна літня подружня пара святкувала золоте весілля. За загальним сніданком дружина подумала:

- Ось уже 50 років, як я, намагаючись догодити своєму чоловікові, завжди віддавала йому окраєць з хрусткою скоринкою, залишаючи собі м'якуш. А сьогодні я хочу, щоб ця корочка дістався мені.

Вона намазала собі маслом верхню половину хліба, а м'якуш віддала чоловікові. Всупереч її очікуванню, він дуже зрадив, поцілував їй руку і сказав:

Моя дорога, ти доставила мені сьогодні велику радість! Ось уже понад п'ятдесят років я не їм нижню половину хліба, ту, яку я найбільше люблю. Я завжди думав, що вона повинна діставатися тобі бо ти її так любиш».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися взаємним поступкам, які суттєво покращують сімейне життя».

Аналіз притчі «Ложки» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Який секрет сімейного щастя? Пропоную Вам прослухати ще одну притчу про це.

Один чоловік з дитинства був нещасливий у своїй родині. Його батьки, брати і сестри постійно лаялися, а вдома влаштовувалися сварки. У сімейних проблемах члени сім'ї звинувачували один одного, і так тривало з покоління в покоління.

Зростаючи в такій атмосфері, цей чоловік пообіцяв собі, що ніколи не повторить нічого подібного у свої власній сім'ї. З часом він знайшов собі дівчину і одружився з нею, сподіваючись на щасливу долю. Протягом першого року вони жили добре, але потім все змінилося і почалися ті ж проблеми: взаємні звинувачення, образи, постійні сварки... Молодятам здавалося, що життя не склалося, коли раптом вони почули про мудреця, який жив у далекому селі. Про нього розповідали, що він примирював навіть найбільш нещасних в сімейному житті людей.

Чоловік вирішив скористатися шансом, тому взяв свою молоду дружину і вони пішли шукати мудрого дідуся. Дорога була важкою, обидва вони втомилися і до вечора вже були знов посвареними. Але старенький дідусь, побачивши гостей, тільки тихенько посміхнувся і мовчки повів їх всередину хати.

Спочатку молодята потрапили у дивну кімнату, де за великим столом зі смачними наїдками посередині сиділи худі, злі та виснажені люди. Кожний з них тримав ложку з дуже довгою ручкою, але дотягнутися нею до власного рота не міг. Це було страшне видовище: люди мучилися від голоду за столом, повним смачної їжі!

Після цього мудрець відвів молодят вже у другу кімнату: в ній стояв такий же стіл з їжею посередині, а за ним частувалися веселі люди. В їхніх руках були такі самі ложки з довгими ручками, але вони годували ними один одного і ніхто не був голодним!

Старенький дідусь нічого не сказав молодятам, але вони зрозуміли все без слів. Додому поверталися в задумі, обіймаючи та підтримуючи один одного. Після того пара прожила разом ще багато щасливих років і ніколи не приховувала: головне – вчасно зрозуміти, в чому полягає справжній сенс сім'ї...»

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися думати насамперед не про власне задоволення, а про допомогу членам родини».

Аналіз притчі «Чудодійна водиця» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Який секрет сімейного щастя? Пропоную Вам прослухати ще одну притчу про це.

Приходить жінка до старця і каже:

- Ми з чоловіком сваримося без упину і хочемо розлучитися.

Та на це відповів їй старець:

- Ось тобі чудодійна водиця.

- А що з нею робити? - питає жінка.

- Коли закортить тобі посваритися, набери повен рот цієї води. А як бажання сваритися зникне, воду виплюнь.

За місяць жінка знову приходить до нього і каже:

- Ой, батечку, справді чудодійна та водиця! Як допомагає! Дайте мені ще!»

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися відмовитися від сварки як методу вирішення сімейних конфліктів».

Аналіз притчі «Любов, терпіння, прощення» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Який секрет сімейного щастя? Пропоную Вам прослухати ще одну притчу про це.

В одному селі жила велика сім'я. У ній панувала особлива атмосфера миру, злагоди і взаєморозуміння. Ніколи тут не сварилися, ні лаялися. Цей слух дійшов до імператора країни. Вирішив він перевірити, чи так це насправді. Приїхав владика в село, знайшов главу сім'ї і запитав про те, як йому вдається зберігати гармонію між близькими людьми. Старий узяв аркуш паперу, довго на нього писав, а потім вручив його правителю. На папері було написано 3 слова: "Любов", "Терпіння" і "Прощення". "І це все?" - здивувався правитель. На що старий відповів: «Так! Це основа не тільки хорошої сім'ї, але і світу в цілому ... »

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися не тільки любити, але й терпіти та прощати членів родини, і тоді в ній запанує мир».

Аналіз притчі «Секрет сімейного щастя» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Який секрет сімейного щастя? Пропоную Вам прослухати ще одну притчу про це.

В одному маленькому місті живуть по сусідству дві сім'ї. Одні подружжя постійно сваряться, звинувачуючи один одного у всіх бідах і з'ясовуючи, хто з них прав. А інші дружно живуть, ні сварок у них, ні скандалів.

Дивується норовиста господиня щастя сусідки і, звичайно, заздрить. Каже чоловікові:

- Піди, підглянути, як у них так виходить, щоб все гладко і тихо.

Прийшов той до сусідського будинку, причаївся під відкритим вікном і прислухається.

А господиня якраз порядок в домі наводить. Вазу дорогу від пилу витирає. Раптом задзвонив телефон, жінка відволіклася, а вазу поставила на краєчок столу, та так, що ось-ось впаде. Але тут її чоловікові щось знадобилося в кімнаті. Зачепив він вазу, та впала і розбилася.

- Ох, що зараз буде! - думає сусід. Він тут же уявив, який скандал був би в його родині.

Підійшла дружина, зітхнула з жалем, і каже чоловікові:

- Пробач дорогий.

- Що ти, мила? Це я винен. Поспішав і не помітив вазу.

- Я винна. Так неакуратно вазу поставила.

- Ні, винен я. Ну да, ладно. Не було б у нас більшого нещастя.

Боляче защеміло серце у сусіда. Прийшов він додому засмучений.

Дружина до нього:

- Щось ти швидко. Ну що подивився?

- Так!

- Ну і як там у них?

- У них-то все винні. Ось тому вони не сваряться. А ось у нас все і завжди праві ...»

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися робити взаємні поступки один одному».

Аналіз притчі «Мій чоловік кращий» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто між чоловіком і дружиною виникають непорозуміння та взаємні претензії. Як їх вчасно вирішувати? Пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одного разу до священика прийшла жінка і сказала:

- Ти два роки тому одружив мене з чоловіком. А зараз розведи нас. Я не хочу з ним більше жити.

- Яка ж причина твого бажання розлучитися? - поцікавився священик.

Жінка так пояснила:

- У всіх чоловіки вчасно повертаються додому, мій же чоловік постійно затримується. Через це вдома кожен день скандали.

Священик, здивувавшись, запитує:

- Причина лише тільки в цьому?

- Так, я не хочу жити з людиною, що володіє таким недоліком, - відповіла жінка.

- Розвести-то я вас розведу, але за однієї умови. Повертайся ти додому, випечеш великий смачний хліб і принеси мені. Але коли будеш пекти хліб, нічого не бери в будинку, і сіль, і воду, і борошно попроси у сусідок. І обов'язково поясни їм причину свого прохання, - сказав священик.

Ця жінка відправилася додому і, не відкладаючи, взялася за справу.

Зайшла до сусідки і сказала:

- О, Марія, позич мені склянку води.

- У вас, що, вода закінчилася? Хіба у дворі не виритий колодязь?

- Вода є, але я пішла до священика, щоб поскаржитися на чоловіка і попросила розвести нас, - пояснила та жінка і як тільки вона закінчила, сусідка зітхнула:

- Ех, якби ти знала, який у мене чоловік! - і почала скаржитися на свого чоловіка.

Після жінка вирушила до сусідки Асі, щоб попросити сіль.

- У тебе сіль закінчилася, просиш всього одну ложку?

- Сіль є, але я поскаржилася священику на чоловіка, попросила розлучення, - говорить та жінка, і не встигла вона закінчити, як сусідка вигукнула:

- Якби ти знала який у мене чоловік! - і почала скаржитися на свого чоловіка.

Так, до кого ця жінка ні заходила, щоб попросити, від усіх чула скарги на своїх чоловіків. Нарешті, вона спекла великий смачний хліб, принесла священика і віддала зі словами:

- Спасибі тобі, спробуй мою працю разом зі своєю сім'єю. Тільки не думай розвести мене з чоловіком.

- Чому, що сталося, доню? - запитав священик.

- Мій чоловік, виявляється, краще за всіх, - відповіла йому жінка».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися бачити в своїх близьких не лише недоліки, але й чесноти».

Аналіз притчі «Десять корів» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто один із подружжі недооцінює партнера, спираючись лише на зовнішнє враження від нього. Але любов і повага може повністю змінити людину. Пропоную Вам прослухати притчу про це.

Одного разу два моряки відправилися в подорож по світу, щоб знайти свою долю. Припливли вони на острів, де у вождя одного з племен було дві дочки. Старша - красуня, а молодша - не дуже.

Один з моряків сказав своєму другові:

- Все, я знайшов своє щастя, залишаюся тут і одружуся з дочкою вождя.

- Так, ти маєш рацію, старша дочка вождя красуня, розумниця. Ти зробив правильний вибір - одружуйся.

- Ти мене не зрозумів, друже! Я одружуся на молодшій дочки вождя.

- Ти, що з глузду з'їхав? Вона ж така ... не дуже.

- Це моє рішення, і я це зроблю.

Друг поплив далі у пошуках свого щастя, а наречений пішов свататися. В племені було прийнято давати за наречену викуп коровами. Гарна наречена коштувала 10 корів. Пригнав він 10 корів і підійшов до вождя.

- Вождь, я хочу взяти заміж твою доньку і даю за неї десять корів!

- Це хороший вибір. Моя старша дочка красуня, розумниця, і вона стоїть десяти корів. Я згоден.

- Ні, вождь, ти не зрозумів. Я хочу одружитися на твоїй молодшій дочці.

- Ти що, жартуєш? Чи не бачиш, вона ж така ... не дуже.

- Я хочу одружитися саме на ній.

- Добре, але як чесна людина я не можу взяти десять корів, вона того не варто. Я візьму за неї три корови, не більше.

- Ні, я хочу заплатити саме десять корів.

Вони одружилися. Минуло кілька років, і мандрівний друг, вже на своєму кораблі, вирішив відвідати залишився товариша і дізнатися, як у нього життя. Приплив, йде по березі, а назустріч жінка неземної краси. Він її запитав, як знайти його друга. Вона показала. Приходить і бачить: сидить його друг, навколо дітлахи бігають.

- Як живеш?

- Я щасливий.

Тут входить та найкрасивіша жінка.

- Ось, познайомся. Це моя дружина.

- Як? Ти що одружився ще раз?

- Ні, це все та ж жінка.

- Але як це сталося, що вона так змінилася?

- А ти запитай у неї сам.

Підійшов один до жінки і запитує:

- Вибач за нетактовність, але я пам'ятаю, яка ти була ... не дуже. Що сталося, що ти стала такою прекрасною?

- Просто, одного разу я зрозуміла, що стою десяти корів».

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися бачити в своїх близьких не лише недоліки, але й чесноти».

Аналіз притчі «Отрута для свекрухи» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто у родині виникають конфлікти між свекрухою та невісткою. Пропоную Вам прослухати притчу про те, як вирішувати такі конфлікти.

Одна дівчина вийшла заміж і пішла жити за невістку. Але вона не могла зносити повсякчасних докорів свекрухи і вирішила позбутися її. Пішла вона до знахаря і сказала йому:

- Не маю сили більше жити зі свекрухою. Вона зводить мене з розуму. Чи не могли б ви допомогти мені?

- А як?

- Продайте мені отруту. Я хочу отруїти свекруху і спекатися всіх лих.

- Гарзд, я допоможу тобі. Але пам'ятай дві речі. По-перше, ти не можеш отруїти свекруху відразу, тому що люди здогадаються про все. Я дам тобі трави, які вбиватимуть поступово. І щоб остаточно позбутися всіх підозр ти мусиш вгамувати свій гнів, навчитися поважати її, любити і бути терплячою. Тоді нікому й на гадку не спаде тебе запідозрити.

Дівчина на все погодилася, взяла трави і почала додавати їх до їди свекрухи. Окрім того, вона навчилася контролювати себе, прислухатися до свекрухи і поважати її. І коли та побачила, як змінилося ставлення дівчини до неї, вона від щирого серця полюбила невістку. І розповідала усім, що її невістка найкраща, про яку тільки й мріяти можна. За півроку вони вже були як матір і дочка.

І прийшла дівчина до знахаря та почала благати:

- Ради Бога, врятуйте мою свекруху від тієї отрути. Я її полюбила і не хочу вбивати.

Знахар посміхнувся і відповів:

- Не хвилюйся, не давав я тобі жодної отрути, а тільки приправи. Отрута була у твоїй голові, і ти позбулася її сама.

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися любити та поважати членів родини, тоді і вони будуть відповідати любов'ю та повагою».

Аналіз притчі «Батьківський час» (5 хв.)

Слово ведучого:

«Часто у родині виникають конфлікти між батьками та дітьми викликані тим, що батьки мало уваги та часу приділяють власним дітям. Пропоную Вам прослухати притчу про це.

Після нелегкого робочого дня повернувся батько додому. Час був пізній, він змучився і втомився, але зрадів, побачивши, що п'ятирічний син чекає його на порозі будинку.

– Тату, – привітавши батька, тихо промовив малюк, – можеш відповісти? Я чекав, щоб запитати ...

– Звичайно, питай! – вигукнув батько.

– Скільки грошей ти отримуєш?

– Та хіба це твоя справа?! Нема чого тобі про це знати!

Дитина підняла на нього сумні очі.

– Я дуже-дуже прошу тебе, скажи, скільки ти заробляєш за одну годину?

– Ну, припустимо, п'ятсот. І що далі? Тобі-то яка різниця?

– Будь ласка, тато, – дуже серйозно промовила дитина, – позич мені триста рублів.

Батько вийшов з себе і закричав до сина:

– Ти поводиш себе огидно! Я так втомився, але змушений стояти тут і слухати твою порожню балаканину! Думаєш тільки про іграшки, чекав мене лише для того, щоб випросити грошей на всякі дурниці!

Опустивши голову, хлопчик зник за дверима дитячої. А батько, розсерджений і засмучений, так і стояв, притулившись до стіни. «От нахаба, – думав він, – який же мій син егоїстичний. Однак ... Може, і я був не в усьому правий? .. Я даремно на нього накричав, адже зазвичай дитя ніколи не просить у нас з матір'ю грошей. Значить, дитина звернулась до мене неспроста».

Він тихенько зайшов до кімнати сина і сів біля дитячого ліжка.

– Ти ще не заснув, мій хороший? – Шепнув він.

– Ні, я лежу і думаю ...

– Не гнівайся на мене, синку, я сьогодні страшенно втомився, тому й нагрубив тобі. Ось, візьми гроші і, будь ласка, вибач мене.

Малюк обійняв батька за шию, його оченята радісно засвітилися.

– Тату, спасибі, велике-велике спасибі!

Хлопчик витягнув з кишені піжами кілька зім'ятих банкнот і додав до них щойно отримані купюри. Батько знову почав бурчати:

– У тебе, як виявилось, достатньо грошей, а ти скупишся і просиш ще.

– Ні, татко, мені якраз цих трьохсот не вистачало. Ось тепер я зібрав рівно стільки, щоб купити одну, всього лише одну годину твого, тату, часу. Можна? Я дуже прошу, прийди завтра трохи раніше, щоб ми сіли вечеряти всі разом: ти, мама і я ...

Питання для обговорення:

Яка мораль цієї притчі?

До яких життєвих цінностей привертає увагу притча?

Висновок ведучого:

«Ця притча вчить нас необхідності навчитися приділяти час рідним та близьким».

5.5. Підбиття підсумків заняття (10 хв.)

Підсумовування (5 хв.):

Ведучий пропонує учасникам по черзі висловити свої враження від заняття.

Заповнення оцінювальної анкети (5 хв.)

Ціль: отримати зворотний зв'язок від учасників про заняття.

Необхідні матеріали: оцінювальна форма заняття (Додаток 1).

Хід проведення:

Ведучі роздають кожному учаснику оцінювальну форму заняття (Додаток 1). Учасники заповнюють оцінювальну анкету і здають її ведучим.

Після цього заняття вважається закритим.